

ПСЕВДОНИМИ СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ МИТЦІВ ЯК СИНТАКСИЧНІ СПОЛУКИ: СЕМАНТИКА ТА МОДЕЛІ ТВОРЕННЯ

Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія.

Випуск 1(45)

УДК 811.161.2'373.2

DOI:10.24144/2663-6840/2021.1(45).415–420

Соприкіна В. Псевдоніми сучасних українських митців як синтаксичні сполуки: семантика та моделі творення; кількість бібліографічних джерел – 9; мова українська.

Анотація. Автор запропонованої статті здійснює спробу з'ясувати особливості творення сучасних українських псевдонімів митців початку ХХІ століття, що відрізняються від звичної для українця антропонімної формули «особове ім'я + по батькові + прізвище» та нагадують словосполучення, з'єднані підрядним чи сурядним зв'язком.

У роботі зазначено, що хоч є доволі велика кількість ономастичних праць, присвячених власним назвам, зокрема псевдонімам, але названа тема не була ще висвітлена в українській лінгвістиці. Питання творення, побутування, семантики неофіційних власних назв розглядали М. Лесюк («Псевда вояків Української Повстанської Армії», 1999), Ю. Карпенко («Словотворчі стосунки власних і загальних назв у східнослов'янських мовах», 2000), Н. Павликівська («Українська псевдонімія ХХ століття», 2010), О. Петрова («Особливості номінації в псевдонімії німецької та української мов», 2005), Ю. Собков («Типологія криптонімів англійської та української мов», 2008), Р. Яцків («Псевдоніми учасників національно-визвольних змагань – позивні військовослужбовців Збройних сил України: семантичні паралелі», 2014) та інші відомі українські мовознавці, проте псевдоніми сучасних українських митців є малодослідженими з цього ракурсу.

На основі зібраного матеріалу та проведеного дослідження виявлено, що псевдонімні конструкції, які відрізняються від антропонімної формули «особове ім'я + прізвище», найчастіше використовують співаки; такі самоназви у більшості випадків поєднано підрядним зв'язком. За частиномовним наповненням найпоширенішою виявилася формула «абрєвіатура + іменник»; цьому сприяла велика кількість самоназв діджеїв. Серед зібраних псевдонімів виявлено власні назви, утворені шляхом прикладковикористання: оніми написані через дефіс та поєднані сурядним зв'язком. За семантичним наповненням псевдоніми охоплюють широкий спектр значень: від зовнішності людини, її фізичних та психічних особливостей до абстрактних понять, вираження локативності. Перспективи подальших досліджень вбачаємо в проведенні порівняльної характеристики псевдонімів-словосполучень українських митців із псевдонімами сучасних спортсменів або вівнів.

Ключові слова: ономастика, псевдоніми, сурядний і підрядний зв'язок, модель творення, трансонімізація, онімізація, прикладка.

Постановка проблеми. Антропоцентричний підхід у сучасному мовознавстві спрямував увагу на особистість у мовному середовищі, поставив на перший план людину. Антропоніміка є однією з дисциплін, що акцентує на важливому фрагменті людського «Я», без якого ми вже себе не можемо уявити, – імені. Власні назви, як невід'ємна частина нашого життя, оточують нас усюди, супроводжують індивіда від народження до смерті; ім'я, прізвище, по батькові має кожна людина, незалежно від віку та статусу. Сучасні митці часто не бажають обмежуватися своїми паспортними даними та використовують вигадані власні назви – псевдоніми.

Аналіз досліджень. Питанню української псевдонімії присвятили наукові праці В. Капелюшній, М. Лесюк, Н. Павликівська, О. Петрова, Ю. Собков, Р. Яцків та багато інших лінгвістів, проте псевдоніми співаків та письменників початку ХХІ століття, їх семантика, мотиви та способи творення є маловивченими. **Метою** поданої статті є аналіз псевдонімів сучасних українських митців, побудованих у вигляді підрядних та сурядних словосполучень. Для реалізації зазначеної мети передбачено виконання таких завдань:

1) Опрацювати зібраний матеріал, виявити оніми, відмінні від усталеної антропонімної формули «прізвище, ім'я, по батькові».

2) Проаналізувати та охарактеризувати моделі творення зазначених власних назв.

3) Виділити типи псевдонімів за частиномовним наповненням та семантикою.

Методи дослідження. Специфіка досліджуваного матеріалу спонукала використовувати різні методи, а саме: описовий (для аналізу засобів творення псевдонімів), порівняльний (зіставлення звичної формули «ім'я + прізвище» та утворених митцями моделей), структурний метод (унаочнення моделі творення оніма).

Виклад основного матеріалу. Окрім псевдонімів, що зовні нагадують звичайні паспортні дані, до семантико-синтаксичної номінації зараховано складені псевдонімні конструкції у вигляді стійких назв-словосполучень. До поданої категорії ми віднесли псевдоніми, що відрізняються від звичних антропонімних формул «ім'я + по батькові», «ім'я + прізвище», «ім'я + по батькові + прізвище»; утворені поєднанням двох чи більше повнозначних слів на основі сурядного або підрядного зв'язку та відповідних семантико-синтаксичних відношень. Такі назви існують у псевдоніміконі співаків та митців сцени, але малопоширені в колі сучасних письменників (приблизно 6:1). Аналітичні структури можна розподілити на словосполучення атрибутивного та локативного типу (Ко-

респондент Райдужний, *Sasha Bro*, *MARIK from "RIZUPS"*). В усіх випадках творення псевдонімів сучасних митців з погляду синтаксичної номінації маємо поєднання плану вираження у вигляді підрядних чи сурядних словосполучень з планом змісту (семантичні перенесення). Тобто фіксуємо нерозривність синтаксичної та семантичної номінацій під час появи самоназв.

За частиномовним наповненням псевдонімів виявлено такі моделі:

- 1) іменник + іменник (*Сестричка Віка*, *Крихітка Цахес*);
- 2) прикметник + іменник (*Тамбовський Вовк*, *Тернопільський Сірій*);
- 3) форма дієслова + іменник (*Seen Trick*);
- 4) займенник + іменник (*My Ree*);
- 5) чужомовний артикль + іменник (*The Maneken*);
- 6) аббревіатура + іменник (*MC Дід*, *DJ Shalom*);
- 7) дієприкметник + іменник (*Кахляючий Ед*);
- 8) прикметник + іменник + іменник (*Злий репер Зенук*, *Бюджетний Гаї Пічі*) та іменник + прикметник + іменник (*Project Belle Diva*);
- 9) займенник + іменник + іменник (*Сам Ум Рай*);
- 10) іменник + прийменник + іменник (*Вова зі Львова*, *Слава з НЕАНГЕЛІВ*).

Варто зазначити, що найпродуктивнішою в зібраному матеріалі є модель «аббревіатура + іменник», цьому сприяла велика кількість псевдонімів діджеїв, які в процесі іменування використовують загальноприйняте англomовне скорочення *DJ* від словосполучення *disc jockey*, а до нього додають потрібний номен. Серед діджейських самоназв зазвичай використовуються прості словосполучення, що складаються з двох слів та побудовані на основі підрядного зв'язку. Через те, що діджеї часто виступають перед різномовною публікою, вони більше схильні обирати латинські літери для псевдоніма (*DJ Khoroshyi*), онімизувати англійські слова (*DJ Sky*, *DJ Deep Voice*) чи трансонімизувати чужомовні власні назви (*DJ Amely*). Щоправда, маємо зразки самоназв, де поряд з англomовною аббревіатурою застосовано кирилицю (*Голой DJ*, *DJ Валік*).

За моделлю «аббревіатура + іменник» побудований ще один псевдонім – *MC Дід*, під яким співав реп Іван Колиханов. Аббревіатура походить з англійської мови, використовується в хіп-хоп музиці; розшифровують як *Master of Ceremonies* – це особа, яка веде музичні заходи, представляє співаків на сцені шляхом читання реп-текстів про них.

Винятковим є псевдонім, побудований за моделлю «аббревіатура + прикметник + літера» – *DJ Young P*, який належить київському діджею, котрий приховує свої справжні дані та не розголошує походження самоназв. Дослівний переклад *DJ Young P* – *діджей на ім'я Молодий Пі*, де літера *P* [пі] дає множинність значень, таких, як математична константа, що виражає співвідношення довжини кола до його діаметра; американські фільми «Пі», «Життя Пі» або певна особиста інформація, закодована в латинській літері.

Серед типів трансонімизованих власних назв у псевдонімах-словосполученнях маємо антропоніми, топоніми, персоніми (імена вигаданих осіб) та один ергонім.

Оскільки псевдоніми обирає людина для себе, за допомогою них називається в певному колі, подає самохарактеристику, то тут ми можемо бачити яскравий прояв антропоцентризму. Це сприяє тому, що найбільшою категорією трансонімизованих власних назв у псевдонімах-словосполученнях є антропоніми. Ними виступають розмовні варіанти офіційних імен (*DJ Толя*, *DJ Паула*, *DJ Валік*, *DJ Nastia*, *Сестричка Віка*, *Сестра Лесич*, *Вова* зі Львова, *VovaBRO*, *SashaBRO*, *Дядя Жора*, *Віка* з НЕАНГЕЛІВ, *Кахляючий Ед*, *Alyona Alyona*, *Слава* з НЕАНГЕЛІВ, *HAS from "RIZUPS"*, *MARIK from "RIZUPS"*, *Злий репер Зенук*), прізвища (*DJ Smith*, *DJ Sinatra*, *DJ Komarovski*, *DJ Tvardovsky*, *Брату Шумахеру*), чужомовні імена (*Dj Nana*, *My Ree*, *DJ Amely*, *Крихітка Цахес*, *DJ Mary Jane*, *Кузен Ламар*, *DJ Dirty Nick*), сполучення імені та прізвища (*DJ Jenya Lee*, *Бюджетний Гаї Пічі*, *DJ Marika Rossa*). Зауважимо про наявність прецедентних імен, які були обрані митцями: репер *Бюджетний Гаї Пічі* маємо алюзію до власної назви британського режисера Гая Річі, *DJ Sinatra* запозичив прізвище американського співака Френка Сінатри, *DJ Tvardovsky* обрав онім, схожий до імені російського письменника Олександра Твардовського; псевдонім *DJ Komarovski* має натяк на лікаря Євгена Комаровського, а *Брату Шумахеру* взяли прізвище німецького автогонщика Міхаеля Шумахера. На додачу, самоназва *DJ Amely* має алюзію до однойменного французького фільму та її героїні, Амелі Пулен.

Цікавим з погляду прецедентності виступає самоназва *DJ Mary Jane*. Для пересічної людини, яка виросла в українських культурних традиціях, сполучення антропонімів Мері Джейн означає: поперше, жіночі особові імена; по-друге, віднесеність цих власних назв до чужої, наприклад, англomовної культури. Молодь ще згадає жіночий персонаж Мері Джейн Уотсон із коміксів американського видавництва «Марвел». А для англійця або людини, яка вивчає мову, традиції, культуру цієї країни, вживання поряд двох антропонімів Мері Джейн ще матиме значення стійкого словосполучення, що буде синонімічним до фрази «plane girl» й означатиме «звичайна, непоказна дівчина, дівчина – простака». А ось словник англійського сленгу подає ще одне значення, де Мері Джейн такий собі евфемізм на позначення марихуани [The Free Dictionary].

Імена вигаданих персонажів із літератури та кіно мають *Фоззі-бой / Fozzy-boy* (Олександр Сидоренко) та *Крихітка Цахес* (Саша Кольцова). В останньому прикладі псевдонім має стосунок до твору німецького автора Е.Т. Гофмана «Крихітка Цахес на прізвисько Цинобер». Семантичні перенесення відбувалися таким чином: спершу київська рок-група запозичила з фантастичної повісті назву «Крихітка Цахес», а потім за допомогою метонімії власна назва стала вживатися на позначення солістки групи, Олександри Кольцової. До речі, так само

«отримав» псевдонім The Maneken соліст однойменного гурту Євген Філатов.

Серед псевдонімів-словосполучень, що мають у собі трансонімізовані топоніми, наведемо *Вова зі Львова, DJ Tokyo*, а також самоназву *Кореспондент Райдужний*. Автор останнього псевдоніма, Іван Колиханов, народився та провів дитинство в Києві, у житловому масиві в Дніпровському районі міста під назвою Райдужний. Тому парубок використав цю топонімічну назву на згадку про своє дитинство. Один ергонім наявний у самоназві *DJ Spartaque*, де маємо натяк на назву російського футбольного клубу.

За семантикою псевдоніми – словосполучення дуже різноманітні; їх можна розподілити на категорії:

1) родинна спорідненість (*Күзен Ламар, MC Дід, Сестричка Віка, Сестра Лесич, VovaBRO, SashaBRO, Дядя Жора, Брати Шумахери*);

2) назва фаху, професії, звання (оніми за моделлю «DJ + антропонім» – *DJ Ately; DJ Полярник; Злий репер Зеник, Кореспондент Райдужний, DJ Monah, Dj Major*);

3) характеристика особи за віком, психофізичними особливостями (*DJ Young P, Фоззі-бой / Fozzy-boy, DJ VAMBINA, Project Belle Diva, Крихітка Цахес*);

4) за уподобаннями особи (*DJ Spartaque*);

5) носій певної ознаки (*Голий DJ, DJ Khoroshyi, Кахляючий Ед, DJ Ekspert, DJ Burzhu, Project Belle Diva*);

6) флора, фауна (*Горіха Зерня, DJ Кінь*);

7) позначення процесу (*Seen Trick*);

8) позначення абстрактного поняття (*DJ Shalom, DJ Sky, DJ Alex Tune, DJ Deep Voice, DJ Respect Noise, DJ Space, DJ Slava Flash*);

9) співвіднесеність до певного угруповання (*Слава з «Неангелів», HAS from “RIZUPS”*);

10) локативність (*Вова зі Львова, Тамбовський Вовк, Тернопільський Сірій*).

Труднощі семантичного поділу спричинені можливістю віднести один і той самий псевдонім до різних категорій, наприклад, самоназва Тамбовський Вовк позначає локативність, а також одночасно стосується семи «фауна».

Звернемо увагу на псевдоніми *Тамбовський Вовк, Слава Світова, Горіха Зерня*, якими послуговуються відомий комік та сценарист Валерій Жидков, письменниці Тетяна Кіфоришин і Тамара Дуда. В усіх трьох випадках маємо приклад запозичення стійких словосполучень до сфери псевдонімікону, адже автори не вигадали нове, а скористалися народним фольклором. *Тамбовський Вовк* – частина фразеологізму «тамбовський вовк тобі товариш», що означає неприязнь, небажання співрозмовника виявляти дружні наміри до іншої особи, яка використала звертання «товаришу» і хоче заприязнитися, заприятелювати [Белко 2000]. Фразеологізм з'явився в Росії, а саме в місті Тамбові. Існує кілька версій його походження: наприклад, за словами краєзнавця М. Овсяннікова, у кінці 19 століття через неврожай хлібороби тамбовської області йшли на заробітки до міст та погоджувалися працювати за

мізерну зарплатню, чим зменшували попит на місцевих робітників і отримали негативне прізвисько «тамбовські вовки». Крім цього, ще є легенда, що тамбовські повстанці 1920–1921 років під час допитів на звертання комуністів «товаришу» відповідали негативно забарвленою фразою «тамбовський вовк тобі товариш!» [Текстология]. На сьогодні це словосполучення не має негативного забарвлення, воно стало символом міста, навіть є назвою торгової марки. Для Валерія Жидкова цей псевдонім актуальний ще тому, що чоловік родом із Тамбова, а жителів того міста, де зародився фразеологізм, інколи називають тамбовськими вовками.

Українська письменниця Тетяна Кіфоришин має псевдонім *Слава Світова*, самоназва утворена зі сталої фрази «світова слава» за допомогою інверсії та омонімічного збігу загальної назви *слава* з антропонімом *Слава*, розмовним відповідником офіційних імен Станіслава, Владислава та ін. Ідеєю до створення такої самоназви послужили нікнейми зразка Надія Остання, Любов Вічна, які використовували поети для публікації творів в Інтернеті. Головною умовою таких самоназв є наявність у словосполученні загальної назви, яка має омонімічний відповідник в особових іменах (Віра – віра, Роман – роман тощо); на цьому базується гра в утворенні антропоніма за формулою «особове ім'я + прізвище», що має подвійне значення, несе декілька підтекстів: з одного боку це просто ім'я та прізвище митця, а з іншого – та інформація, яку бажає передати автор читачу.

До речі, прийом інверсії наявний у псевдонімах діджеїв, які спочатку пишуть аббревіатуру, а потім до неї додають прикметник, наприклад, *DJ Khoroshyi*. За нормами української мови, спочатку має бути прикметник, а потім іменник, носій ознаки, наприклад, гарний день, зелений гай, *Khoroshyi DJ*. Проте в музичному середовищі модель «DJ + прикметник» є усталеною. Цим скористався свого часу Кузьма Скрябін, він вжив прямий порядок слів та назвався іменем *Голий DJ*, що внесло певні семантичні зміни в самоназву. Порівняймо, якщо ми бачимо псевдонім *DJ Голий*, то трактуємо його за моделлю «назва професії + прикметник з великої літери», а оскільки ми звикли бачити, що спершу пишуть назву професії, а потім ім'я робітника, то наша свідомість сприйме прикметник голий як прізвище Голий, за аналогією до словосполучень сантехнік Петренко, машиніст Онопрієнко. Проте у сполученні Голий *DJ* маємо прямий порядок слів, вбачаємо вже ознаку до іменника, асоціюємо з такими словосполученнями як, наприклад, *голий король, голий діджей*.

Псевдонім *Горіха Зерня* належить українській письменниці Тамарі Дуді. Це словосполучення походить із вірша І. Франка «Ой, ти, дівчино, з горіха зерня», надрукованого в збірці «Зів'яле листя» 1896 року [Франко 1976, с. 141]. Спосіб творення псевдоніма – семантичний – онімізація загальних назв. В інтерв'ю Тамара Дуда говорить, що видала книгу під псевдонімом, оскільки не бажає, щоб читача щось відволікало від тексту твору [Хемій 2019]. Проте, на нашу думку, псевдонім завжди

привертає більше уваги, ніж звичайне прізвище, оскільки автори зазвичай закодують певні смисли в самоназві, яку намагається зрозуміти читач, розгадати й пов'язати з особистістю митця чи навіть з написаним твором.

На псевдоніми в процесі їх функціонування в мові впливають різні мовні закони, зокрема закон мовної економії. Це видно на прикладі створених неофіційних імен типу *Тернопільський Сірій*, *Крихітка Цахес*, *Фоззі-бой*, які під впливом прагнення до скорочення мовних зусиль під час їх вимови утнулися до однослівних псевдонімів вторинного походження *Сірій*, *Крихітка*, *Фоззі*.

Сучасні митці не завжди коригуються правилами української мови, тому псевдоніми можуть містити елементи молодіжного сленгу, приклади ненормативного вживання слів. Такі самоназви найчастіше творять молоді митці, які бажають виділитися серед інших. Наприклад, співаки Володимир та Олександр Борисенки використовують імена *VovaBRO* та *SashaBRO*. Компонент *BRO* з'явився в американському молодіжному сленгу, де він має багато значень та навіть входить у широке культурне поняття *bro culture*. Слово *bro* є утинком від літературного слова *brother*, проте в процесі діячності лексема отримала додаткові значення, як-от найкращий приятель (стосовно чоловічої статі); дружнє неофіційне звертання «хлопче»; брат по духу [The Free Dictionary]. Лексема потрапила в інтернет-спілкування, а згодом на телебачення – в 2005 році виходить американський телесеріал «Як я зустрів вашу маму», де один з персонажів говорить про кодекс справжніх друзів – «братанів» та вживає слово *bro*. На нашу думку, Володимир та Олександр Борисенки використали лексему *bro* у її прямому значенні, адже хлопці виступали та прославилися на музичному конкурсі під ім'ям *Брати Борисенки*, то тепер, після спаду популярності, вони намагаються повернути собі успіх та для цього використовують слово брат в чужомовному варіанті, щоб нагадати про себе. Крім семантичних особливостей запозиченого слова ще характерною особливістю обох псевдонімів є написання слів у словосполученні разом, без пробілу (*Vova BRO* → *VovaBRO*) та графічне оформлення останнього слова великими літерами. До речі, разом *VovaBRO* та *SashaBRO* фігурують під іменем *Bro Borisenko Brothers*. Псевдонім має дві англійські лексеми: літературне слово *Brothers*, вжите в множині, та неформальний номен *bro*, який за лексичним значенням дублює перше слово. Таким чином, у псевдонімі *Bro Borisenko Brothers* вбачаємо тавтологію.

У псевдонімах не завжди діють правила правопису, у цьому можемо пересвідчитися на прикладі самоназви *Кахляючий Ед*. Псевдонім належить львів'янину Степану Бурбану, який грає в стилі хіп-хоп музики в гурті «Глава 94». В українській мові вживання активних дієприкметників теперішнього часу на **-учий**, **-ючий** є нехарактерним та маловживаним; про це писали О. Курило [Курило 2004], М. Сулима [Сулима 1928], С. Караванський [Караванський 2001] та багато інших науковців. Зазвичай

мовознавці радять уникати слова на **-учий**, **-ючий**, і в словосполученні *кахляючий Ед* правильним відповідником було б уживання підрядної конструкції «*Ед, який кахляє*». Проте вплив російської мови та мовна економія спричинили саме таку самоназву.

До синтаксичного способу творення онімів відносимо **прикладковикористання**. Термін взято з праць професора А. Нелюби про типи номінації в українській мові (Нелюба 2006, 2007). Прикладковикористання стосується номенів прикладкового типу, які складаються найчастіше з двох слів та пишуться через дефіс, наприклад, *генерал-майор*, *вакуум-фільтр*, *ромен-зілля*. У цьому випадку знову маємо дискусійне питання статусу названого поняття, бо одні мовознавці описують такі номени в розділі словотвору, а процес утворення називають *складанням* (Горпинич, 1999), *юкстапозицією* (Вакарюк, 2007), тоді як інші лінгвісти ставлять таке трактування під сумнів і говорять, що це проміжне явище між словотвором і синтаксисом. Прихильниками другого підходу є білоруська дослідниця З. Кравчанка (1970), А. Нелюба (2006, 2007), О. Труєвцева (1986).

Особливостями прикладкових утворень є: належність слів, із яких утворений номен прикладкового типу, до однієї частини мови; відсутність інтерфікса; кожний компонент має самостійний наголос (*генерал-майор*); вільний порядок розміщення компонентів; зміна обох компонентів (за невеликими винятками) за числами та відмінками [Нелюба 2006, с. 182]. Названі риси свідчать про те, що номени за способом творення знаходяться ближче до синтаксису (мають схожі риси до словосполучення), ніж до словотвору.

Відповідно до названих особливостей проаналізуємо псевдоніми, утворені шляхом прикладковикористання. У сучасному псевдоніміконі письменників зафіксовано декілька онімів, де автори до свого реального особового імені дописували вигаданий антропонім. Ці власні назви належать поету Богдану Горобчуку, поетесам Тетяні Литвинюк та Юлії Мусаковській. Ланцюжки творення: **Богдан-Олег** Горобчук ← Богдан + **Олег** + Горобчук, **Юлія-Ванда** Мусаковська ← Юлія + **Ванда** + Мусаковська, **Таня-Марія** Литвинюк ← Таня + **Марія** + Литвинюк. У перших двох випадках до офіційної форми справжнього імені було додано офіційне вподобане ім'я, тільки в псевдонімі Таня-Марія автор використав розмовну форму своєї власної назви (Таня, замість Тетяна). У поданих прикладкових конструкціях засвідчуємо відсутність інтерфіксів, які є формантами в словотворенні, носіями словотвірного значення; оніми належать до однієї частини мови (іменника), мають окремі наголоси на двох частинах (*Богдан-Олег*, *Юлія-Ванда*, *Таня-Марія*). Також погоджуємося з тим, що власні назви, поєднані через дефіс, не закріплені в позиціях, вони були б зрозумілі, якщо їх поміняти місцями (*Олег-Богдан*, *Ванда-Юлія*, *Марія-Таня*), що, правда, в усіх випадках першими в псевдонімах записано справжні особові імена митців. Останньою ознакою прикладковикористання є зміна компонентів за чис-

лами та відмінками, яка теж підтверджується (*Богдана-Олега, Юлії-Ванди, Тані-Марії*). Загалом названі псевдоніми дійсно близькі до словосполучень сурядного зв'язку, їх не можна впевнено віднести до словотворення, бо відсутній формант і формула «твірні слова + формант = похідне слово» не спрацьовує; не утворюється суто нове слово; нема відмінного лексичного значення від того, що належать твірним словам тощо.

Висновки. Отже, складені псевдоніми конструкції, що відрізняються від антропонімної формули «особове ім'я + прізвище», найчастіше використовують співаки. Такі псевдоніми, утворені шляхом семантико-синтаксичної номінації, за винятком кількох прикладів, мають вигляд стійких назв словосполучень, поєднаних підрядним зв'язком. За частиномовним наповненням автори використовують моделі «іменник + іменник», «прикметник

+ іменник», «форма дієслова + іменник», «займенник + іменник», «чужомовний артикль + іменник», «аббревіатура + іменник», «дієприкметник + іменник», «прикметник + іменник + іменник», «займенник + іменник + іменник», «іменник + прийменник + іменник», проте найпоширенішою виявилася формула «аббревіатура + іменник»; цьому сприяла велика кількість самоназв діджеїв. За семантикою псевдоніми-словосполучення дуже різноманітні та позначають родинну спорідненість, професійне спрямування, характеристику особи за віком та фізичними чи психічними особливостями; уподобання митця; називають процес, ознаку, абстрактне поняття; містять семантику локативності, виражають віднесеність особи до певної спільноти, угруповання. На матеріалі зафіксовано кілька випадків прикладковикористання: це псевдоніми, що пишуться через дефіс та поєднані сурядним зв'язком.

Література

1. The Free Dictionary: Dictionary, Encyclopedia and Thesaurus: web-site. URL: <https://www.thefreedictionary.com/> (дата звернення: 10.08.2020).
2. Белко В.К. Жгучий глагол. Словарь народной фразеологии. Челябинск: Зеленый век, 2000. 157 с.
3. Караванський С. Пошук українського слова, або боротьба за національне «Я». Київ: Академія, 2001, 233 с.
4. Курило О. Уваги до сучасної української літературної мови. Київ: Основи, 2004. 303 с.
5. Нелюба А. Осново- і словоскладання в контексті словотвірної номінації. *Вісник Запорізького національного університету. Філологічні науки*. 2006. № 2. С. 169–184.
6. Сулима М. Українська фраза. Харків-друк, 1928. 97 с.
7. Франко І. Ой, ти, дівчино, з горіха зерня. *Зібрання творів у 50 томах*. Київ, 1976, Т. 2: поезія. 532 с.
8. Хемій М. Псевдоніми письменників сучасності: що приховують у собі вигадані імена та яка їхня передісторія. *Книжковий блок Yakaboo: Книготворці*. Листопад 2019. URL: <https://blog.yakaboo.ua/pseudonimy-ukr/> (дата звернення: 05.12.2019).
9. Что означает фраза «Тамбовский волк тебе товарищ?»: сайт Текстология. URL: <https://numl.org/.813061> (дата звернення: 05.12.2019).

References

1. The Free Dictionary: Dictionary, Encyclopedia and Thesaurus: web-site. URL: <https://www.thefreedictionary.com/> (data zvernennia: 10.08.2020) [in English].
2. Belko V.K. (2000) Zhguchiy glagol. Slovar narodnoy frazeologii. [Burning verb. Dictionary of folk phraseology]. Chelyabinsk: Zelenyy vek, 2000. 157 s. [in Russian].
3. Karavanskiy S. (2001) Poshuk ukrainskoho slova, abo borotba za natsionalne «Ya». [Search for the Ukrainian word, or the struggle for the national «I»]. Kyiv: Akademiia. 2001. 233 s. [in Ukrainian].
4. Kurylo O. (2004) Uvahy do suchasnoi ukrainskoi literaturnoi movy. [Attention to the modern Ukrainian literary language]. Kyiv: Osnovy, 2004. 303 s. [in Ukrainian].
5. Neliuba A. (2006) Osново- i slovoskladannia v konteksti slovotvirnoi nominatsii. [Basic and word formation in the context of word-forming nomination]. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu. Filolohichni nauky*. 2006. № 2. S. 169–184 [in Ukrainian].
6. Sulyma M. (1928) Ukrainska fraza. [Ukrainian phrase]. Kharkiv-druk, 1928. 97 s. [in Ukrainian].
7. Franko I. (1976) Oi, ty, divchyno, z horikha zernia. [Oh, you, girl, from the grain nut]. *Zibrannia tvoriv u 50 tomakh*. Kyiv, 1976, T. 2: poeziia. 532 s. [in Ukrainian].
8. Khemii M. (2019) Pseudonimy pysmennykiv suchukrlitu: shcho prykhovuiut u sobi vyhadani imena ta yaka yikhnia predistoriia. [Pseudonyms of writers of modern Ukrainian literature: what conceals fictional names and what is their prehistory.]. *Knyzhkovyi blok Yakaboo: Knyhotvortsy*. Lystopad 2019 [in Ukrainian].
9. Chto oznachaet fraza «Tambovskiy volk tebe tovarishch?»: sayt TekstoLogiya [What does the phrase «The Tambov wolf are your friend?» Means] URL: <https://numl.org/.813061> (data zvernennja: 05.12.2019) [in Russian].

PSEUDONYMS OF UKRAINIAN SINGERS AND WRITERS AS SYNTAX COMPOUNDS: SEMANTICS AND MODELS OF CREATION

Abstract. The article is devoted to the analysis of pseudonyms of modern Ukrainian singers and writers, which are created with complex and compound relations and differ from conventional anthroponymic model. The author of the article

has analysed the main works by prominent scientists, who studied pseudonyms and proper names: M. Lesiuk («Pseudonyms of soldiers of the Ukrainian insurgent army»), Yu. Karpenko («Word-forming relations of proper and common names in East Slavic languages»), N. Pavlykivska («Ukrainian pseudonymia of the XX c.»), O. Petrova («Peculiarities of nomination in German and Ukrainian pseudonym»), Yu. Sobkov («Typology of cryptonyms of English and Ukrainian languages»), R. Yatskiv («Pseudonyms of soldiers of the Ukrainian insurgent army and nicknames of modern soldiers: semantic parallels»); urgency of the research is caused by the absence of detailed analysis pseudonyms of singers and writers of beginning of XXI century. The aim of the article is to investigate pseudonyms of modern Ukrainian singers and writers, which are created with complex and compound relations. These unofficial names are distinct from conventional anthroponymic model “name + patronymic + family name”, have another composition. The author of the article has distinguished ten models of such pseudonyms, which are based on part-of-speech affiliation: “noun + noun”, “adjective + noun”, “verb form + noun”, “pronoun + noun”, “article + noun”, “abbreviation + noun”, “participle + noun”, “adjective + noun + noun”, “pronoun + noun + noun”, “noun + preposition + noun”. It is claimed, that the most common type is anthroponymic model “abbreviation + noun”, because a lot of DJs build pseudonyms in this way. The author of the article has described pseudonyms of modern Ukrainian singers and writers in semantic aspect and shown their semantic content: “family relationship”, “name of profession, title”, “characteristics of the person by age, psychophysical features”, “the person’s preferences”, “flora or fauna”, “abstract concept”, etc. There are several cases of “apposition” in the material: these are pseudonyms written through a hyphen and connected by a conjunction.

Keywords: onomastics, pseudonyms, complex and compound relations, creation model, transonymization, onimization, apposition.

© Соприкіна В., 2021 р.

Вікторія Соприкіна – аспірантка кафедри української мови, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, м. Харків, Україна; svd_20@ukr.net; <https://orcid.org/0000-0002-3411-8096>

Viktoria Sopykina – Postgraduate at the Ukrainian Language Department, H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, Kharkiv, Ukraine; svd_20@ukr.net; <https://orcid.org/0000-0002-3411-8096>